GLOBAL JOURNAL OF CROSS-DISCIPLINARY INNOVATIONS
Multidisciplinary peer-reviewed scholarly journal
GJCDI
Vol. 1 | Issue 3
Year: 2026

O‘ZBEKISTONDA YALPI ICHKI MAHSULOT (YaIM) O‘SISHINING STATISTIK TAHLILI

Umarova Munira Muxitdinovna University of Business and Science
Moliyaviy analitika va biznes boshqaruvi katta o’qituvchisi
Avazbekov Muhammad Oybek o’g’li Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar) yo’nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu tezisda O‘zbekiston Respublikasida yalpi ichki mahsulot (YaIM) o‘sishining statistik tahlili, mamlakat iqtisodiyotining rivojlanish tendensiyalari va iqtisodiy o‘sishga ta’sir etuvchi asosiy omillar o‘rganilgan. YaIMning iqtisodiy mazmuni, uni hisoblash usullari, nominal va real YaIM o‘rtasidagi farqlar hamda aholi jon boshiga YaIM ko‘rsatkichining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, 2023–2025-yillardagi iqtisodiy o‘sish ko‘rsatkichlari tahlil qilinib, sanoat, qishloq xo‘jaligi, qurilish, xizmatlar sohasi va investitsiyalarning iqtisodiy o‘sishdagi o‘rni baholangan. Tadqiqot yakunida YaIM o‘sishining barqarorligini ta’minlash va iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: yalpi ichki mahsulot, iqtisodiy o‘sish, statistik tahlil, real YaIM, nominal YaIM, investitsiya, sanoat, xizmatlar sohasi, inflyatsiya, mehnat unumdorligi, iqtisodiy rivojlanish.

Bugungi globallashuv sharoitida har bir mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasi, avvalo, uning yalpi ichki mahsuloti hajmi va o‘sish sur’atlari orqali baholanadi. Yalpi ichki mahsulot mamlakat hududida muayyan davr mobaynida ishlab chiqarilgan barcha yakuniy tovarlar va xizmatlarning bozor qiymatini ifodalovchi eng muhim makroiqtisodiy ko‘rsatkichlardan biridir.

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash, tadbirkorlikni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb etish va xizmatlar sohasini kengaytirishga qaratilgan islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonlar mamlakat yalpi ichki mahsulotining o‘sishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

YaIM o‘sishini statistik jihatdan tahlil qilish iqtisodiyotning qaysi tarmoqlari tez rivojlanayotganini, qaysi sohalarda muammolar mavjudligini va kelgusida qanday iqtisodiy siyosat olib borish zarurligini aniqlash imkonini beradi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, YaIMning o‘sishi nafaqat ishlab chiqarish hajmining ko‘payishini, balki mamlakatning investitsion jozibadorligi, aholi daromadlari, bandlik darajasi va turmush sifatidagi o‘zgarishlarni ham ifodalaydi. Shu sababli ushbu ko‘rsatkichni statistik usullar yordamida chuqur o‘rganish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqotning maqsadi – O‘zbekiston Respublikasida yalpi ichki mahsulot o‘sishining statistik dinamikasini o‘rganish, unga ta’sir etuvchi asosiy iqtisodiy omillarni

aniqlash va iqtisodiy o‘sishning barqarorligini ta’minlash bo‘yicha takliflar ishlab chiqish.

Tadqiqotning vazifalari:

- YaIMning iqtisodiy mohiyati va nazariy asoslarini o‘rganish;
- YaIMni hisoblash usullarini yoritish;
- O‘zbekistonda YaIM o‘sishining dinamikasini tahlil qilish;
- Iqtisodiyot tarmoqlarining YaIM shakllanishidagi hissasini baholash;
- Investitsiyalar, iste’mol, eksport va importning iqtisodiy o‘sishga ta’sirini o‘rganish;
- Statistik ko‘rsatkichlar asosida tegishli xulosa va takliflar ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti – O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyoti va uning yalpi ichki mahsulot ko‘rsatkichlari.

Tadqiqot predmeti – YaIMning o‘sish sur’atlari, tarkibiy tuzilishi va unga ta’sir etuvchi iqtisodiy-statistik omillar.

Tadqiqot usullari – statistik kuzatish, guruhlash, taqqoslash, dinamik qatorlar tahlili, indeks usuli, nisbiy va o‘rtacha miqdorlar hamda iqtisodiy tahlil usullaridan foydalanilgan.

Yalpi ichki mahsulot (YaIM) makroiqtisodiyotning asosiy ko‘rsatkichlaridan biri hisoblanadi. U mamlakat hududida ma’lum bir vaqt davomida, odatda bir yil yoki chorak mobaynida ishlab chiqarilgan yakuniy tovar va xizmatlarning umumiy bozor qiymatini ifodalaydi.

YaIM iqtisodiy faoliyatning umumiy natijasini aks ettiradi. Ushbu ko‘rsatkich orqali mamlakat iqtisodiyotining hajmi, rivojlanish sur’atlari va iqtisodiy salohiyatini baholash mumkin.

YaIMning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, YaIM faqat yakuniy tovar va xizmatlar qiymatini hisobga oladi. Bu oraliq mahsulotlarning takroran hisoblanishining oldini oladi.

Ikkinchidan, YaIM mamlakat hududida ishlab chiqarilgan mahsulot va xizmatlarni qamrab oladi. Bunda ishlab chiqaruvchining fuqaroligi emas, balki iqtisodiy faoliyat amalga oshirilgan hudud muhim hisoblanadi.

Uchinchidan, YaIM muayyan vaqt oralig‘ida hisoblanadi. Bu iqtisodiy o‘zgarishlarni davrlar bo‘yicha taqqoslash imkonini beradi.

To‘rtinchidan, YaIM bozor narxlarida baholanadi va mamlakatdagi iqtisodiy faollikning umumiy darajasini ifodalaydi.

YaIMni hisoblashda uchta asosiy yondashuvdan foydalaniladi:

1. Ishlab chiqarish usuli.

Bu usulda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymatlar yig‘indisi va mahsulotlarga sof soliqlar hisobga olinadi.

YaIM = Yalpi qo‘shilgan qiymat + Mahsulotlarga sof soliqlar.

2. Xarajatlar usuli.

Ushbu usulda iqtisodiyotdagi yakuniy xarajatlar yig‘indisi hisoblanadi:

$YaIM = C + I + G + (X – M)$

Bu yerda:

- C – uy xo‘jaliklarining yakuniy iste’mol xarajatlari;

- I – yalpi kapital jamg‘arilishi va investitsiyalar;
- G – davlatning yakuniy iste’mol xarajatlari;
- X – eksport;
- M – import.

3. Daromadlar usuli.

Bu usulda ishlab chiqarish jarayonida yaratilgan daromadlar, jumladan, mehnat haqi, foyda, ishlab chiqarish va import soliqlari hamda asosiy kapital iste’moli hisobga olinadi.

Mazkur uchta usul bir xil iqtisodiy natijani turli tomonlardan baholash imkonini beradi.

YaIM o‘sishini tahlil qilishda statistik ko‘rsatkichlar muhim ahamiyatga ega. Chunki faqat umumiy YaIM hajmini bilish iqtisodiyotdagi haqiqiy o‘zgarishlarni to‘liq tushuntirib bera olmaydi.

Statistik tahlilda, birinchi navbatda, nominal va real YaIM farqlanadi.

Nominal YaIM – joriy yilning bozor narxlarida hisoblangan yalpi ichki mahsulot hajmi.

Real YaIM – narxlar o‘zgarishining ta’siri chiqarib tashlangan holda, doimiy yoki taqqoslanadigan narxlarda hisoblangan YaIM.

Nominal YaIMning o‘sishi har doim ham ishlab chiqarish hajmining oshganligini anglatmaydi. Chunki mahsulot va xizmatlar narxlarining ko‘tarilishi ham nominal YaIMni oshirishi mumkin.

Shu sababli iqtisodiy o‘sishni baholashda real YaIM ko‘rsatkichidan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

YaIMning real o‘sish sur’ati quyidagi formula orqali aniqlanadi:

$$T = (YaIM_1 / YaIM_0) \times 100$$

Bu yerda:

- T – YaIMning o‘sish indeksi;
- $YaIM_1$ – joriy davrdagi real YaIM;
- $YaIM_0$ – bazis davrdagi real YaIM.

O‘sish sur’ati esa:

O‘sish sur’ati = T – 100%

Masalan, agar real YaIM indeksi 107,7 foizni tashkil etsa, iqtisodiyotning real o‘sish sur’ati 7,7 foiz bo‘ladi.

Bundan tashqari, statistik tahlilda quyidagi ko‘rsatkichlardan foydalaniladi:

- Mutlaq o‘sish – joriy va oldingi davr YaIM hajmlari o‘rtasidagi farq.
- O‘sish sur’ati – YaIMning oldingi davrga nisbatan foizdagi o‘zgarishi.
- Qo‘shimcha o‘sish sur’ati – YaIMning necha foizga oshganini ko‘rsatuvchi ko‘rsatkich.
- Aholi jon boshiga YaIM – umumiy YaIM hajmining aholi soniga nisbati.
- YaIM deflyatori – nominal va real YaIM o‘rtasidagi narxlar ta’sirini baholash ko‘rsatkichi.

Ushbu ko‘rsatkichlar iqtisodiy rivojlanishning miqdoriy va sifat jihatlarini o‘rganishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston iqtisodiyoti so‘nggi yillarda izchil rivojlanish tendensiyasini namoyon etmoqda. Iqtisodiyotni liberallashtirish, sanoatni modernizatsiya qilish, xizmatlar bozorini kengaytirish va investitsiya muhitini yaxshilash iqtisodiy o‘sishning muhim omillariga aylandi.

Xalqaro valyuta jamg‘armasi ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonning real YaIM o‘sish sur’ati 2023-yilda 6,3 foiz, 2024-yilda 6,7 foiz va 2025-yilda 7,7 foizni tashkil etgan.

1-jadval. O‘zbekiston YaIMining real o‘sish sur’atlari

Yillar	**Real YaIM o‘sishi (%)**
2023	6,3
2024	6,7
2025	7,7
2026 (prognoz)	6,8
2027 (prognoz)	6,0

Manba: Xalqaro valyuta jamg‘armasining 2026-yilgi O‘zbekiston bo‘yicha Article IV materiallari. 2026–2027-yillar prognoz ko‘rsatkichlaridir.

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, 2023–2025-yillarda O‘zbekiston iqtisodiyotining real o‘sish sur’ati oshib borgan. Xususan, 2025-yilda iqtisodiy o‘sish 7,7 foizni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 1 foiz punktga yuqori bo‘lgan.

Malumo tuchun:Mamlakat YaIM nominal hajmi 70.1mlrd dollardan 2025-yil yakuniga kelib 147 mlrd dollardan oshdi.

O’zbekistonda yalpi ichki mahsuloti (YaIM) so’ngi 5 yil Ichida real hisobda qariyb 81 foizgs o’sdi

Bu holat mamlakatda ichki talabning ortishi, investitsiya faolligining kuchayishi va iqtisodiyot tarmoqlarida ishlab chiqarish hajmining kengayishi bilan izohlanadi.

2026-yil uchun Xalqaro valyuta jamg‘armasi real YaIM o‘sishini 6,8 foiz darajasida prognoz qilgan. Ushbu ko‘rsatkich prognoz bo‘lib, amaldagi yakuniy natijani anglatmaydi.

2-jadval. O‘zbekiston nominal YaIMining dinamikasi

illar	**Nominal YaIM (trln so‘m)**
023	1 262
024	1 535
025	1 850

Manba: XVJ, 2026-yilgi tanlangan iqtisodiy ko‘rsatkichlar.

Jadvaldan ko‘rinadiki, nominal YaIM 2023-yildagi 1 262 trillion so‘mdan 2025-yilda 1 850 trillion so‘mga yetgan. Ikki yil davomida nominal hajmning ortishi ishlab chiqarish va xizmatlar qiymatining oshishi bilan birga narxlar o‘zgarishi ta’sirini ham o‘z ichiga oladi.

Shuning uchun nominal YaIMdagi o‘sishni real iqtisodiy o‘sish bilan tenglashtirish mumkin emas.

O‘zbekiston YaIMining shakllanishida iqtisodiyotning turli tarmoqlari muhim o‘rin tutadi. Jumladan, sanoat, qishloq xo‘jaligi, qurilish va xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiy o‘sishining asosiy yo‘nalishlari hisoblanadi.

Sanoat sohasi.

Sanoat iqtisodiy o‘sishning muhim drayverlaridan biridir. Mamlakatda avtomobilsozlik, to‘qimachilik, oziq-ovqat, kimyo, metallurgiya, qurilish materiallari va energetika tarmoqlarining rivojlanishi sanoat ishlab chiqarishining kengayishiga xizmat qilmoqda.

Sanoatning rivojlanishi yangi ish o‘rinlari yaratilishi, eksport salohiyatining oshishi va import o‘rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarilishiga imkon beradi.

Qishloq xo‘jaligi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida qishloq xo‘jaligi strategik ahamiyatga ega. Paxtachilik, g‘allachilik, bog‘dorchilik, sabzavotchilik va chorvachilik mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Qishloq xo‘jaligida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, suv tejovchi usullardan foydalanish va mahsulotlarni qayta ishlash hajmini oshirish qo‘shilgan qiymatning ko‘payishiga yordam beradi.

Qurilish sohasi.

Qurilish iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari bilan uzviy bog‘liq. Uy-joylar, yo‘llar, ishlab chiqarish obyektlari, maktablar, shifoxonalar va infratuzilma obyektlarining qurilishi iqtisodiy faollikni oshiradi.

Qurilish hajmining ko‘payishi sement, metall, transport, logistika va boshqa xizmatlarga bo‘lgan talabni ham oshiradi.

Xizmatlar sohasi.

Xizmatlar sohasi O‘zbekiston iqtisodiyotida tez rivojlanayotgan yo‘nalishlardan biridir. Savdo, transport, aloqa, turizm, moliya, ta’lim, sog‘liqni saqlash va axborot texnologiyalari xizmatlari iqtisodiy o‘sishga katta hissa qo‘shmoqda.

Ayniqsa, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, elektron tijorat va moliyaviy xizmatlarning kengayishi iqtisodiyotda yangi qiymat yaratish imkoniyatlarini oshirmoqda.

Umuman olganda, YaIM o‘sishining barqarorligi iqtisodiyot tarmoqlarining bir-birini to‘ldirishi va diversifikatsiyalashuviga bog‘liq.

Investitsiyalar iqtisodiy o‘sishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Ular ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi.

O‘zbekistonda xorijiy va mahalliy investitsiyalarni jalb qilish, sanoat zonalarini tashkil etish, infratuzilmani rivojlantirish va tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Investitsiyalarning YaIMga ta’siri quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi:

1. Yangi ishlab chiqarish korxonalarining tashkil etilishi.
2. Mavjud ishlab chiqarish quvvatlarining modernizatsiya qilinishi.
3. Yangi ish o‘rinlarining yaratilishi.
4. Mehnat unumdorligining oshishi.
5. Mahalliy mahsulotlar eksportining kengayishi.
6. Zamonaviy texnologiyalar va boshqaruv tajribasining kirib kelishi.

Xalqaro valyuta jamg‘armasi ma’lumotlariga ko‘ra, 2025-yilda O‘zbekistonda investitsiyalar 10,5 foizga o‘sgan. Bu esa iqtisodiy faollikni rag‘batlantirgan omillardan biri bo‘lgan.

Ichki talab ham YaIM o‘sishiga kuchli ta’sir ko‘rsatadi. Aholi daromadlari va xarid qobiliyatining oshishi iste’mol xarajatlarini ko‘paytiradi. Natijada ishlab chiqaruvchilar ko‘proq mahsulot ishlab chiqarish va xizmatlar ko‘rsatishga intiladi.

Biroq ichki talabning haddan tashqari tez o‘sishi import hajmining oshishi, inflyatsion bosim va tashqi savdo muvozanatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli talab va taklif o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlash muhimdir.

Aholi jon boshiga YaIM mamlakat iqtisodiy rivojlanish darajasini baholashda qo‘llaniladigan muhim statistik ko‘rsatkichdir.

U quyidagi formula yordamida hisoblanadi:

Aholi jon boshiga YaIM = Umumiy YaIM / Aholining o‘rtacha yillik soni.

Xalqaro valyuta jamg‘armasi ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonda aholi jon boshiga nominal YaIM 2023-yilda 2 922 AQSH dollarini, 2024-yilda 3 232 dollarni va 2025-yilda 3 846 dollarni tashkil etgan.

Bu ko‘rsatkichning ortishi mamlakatda ishlab chiqarilgan iqtisodiy qiymatning aholi soniga nisbatan ko‘payganini ko‘rsatadi.

Shuni ta’kidlash kerakki, aholi jon boshiga YaIM aholining real daromadi bilan aynan bir xil tushuncha emas. Chunki YaIM tarkibiga barcha ishlab chiqarish daromadlari kiradi va ularning barchasi aholi o‘rtasida teng taqsimlanmaydi.

Shu sababli turmush darajasini to‘liq baholash uchun quyidagi ko‘rsatkichlarni ham o‘rganish lozim:

- Aholining real daromadlari;
- O‘rtacha ish haqi;
- Kambag‘allik darajasi;
- Ishsizlik darajasi;
- Ta’lim va sog‘liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlari;
- Daromadlar tengsizligi;
- Iste’mol narxlari indeksi.

Demak, YaIMning o‘sishi ijtimoiy rivojlanish bilan uyg‘unlashgandagina aholi farovonligining oshishiga xizmat qiladi.

O‘zbekistonda YaIMning barqaror o‘sishini ta’minlashda bir qator ijobiy omillar bilan bir qatorda muammolar ham mavjud.

Birinchi muammo – iqtisodiyotning ayrim tarmoqlarida energiya resurslariga bo‘lgan talabning yuqoriligidir. Energiya ta’minotidagi uzilishlar va ishlab chiqarish xarajatlarining oshishi korxonalar faoliyatiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Ikkinchi muammo – mehnat unumdorligi bilan bog‘liq. Ayrim korxonalarda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion boshqaruv usullarining yetarlicha joriy etilmaganligi ishlab chiqarish samaradorligini cheklaydi.

Uchinchi muammo – iqtisodiyotda norasmiy faoliyatning mavjudligi. Norasmiy iqtisodiyot statistik ma’lumotlarning to‘liqligi va iqtisodiy jarayonlarni aniq baholash imkoniyatlariga ta’sir ko‘rsatadi.

To‘rtinchi muammo – hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy rivojlanish tafovutlaridir. Ayrim hududlarda sanoat va xizmatlar sohasi rivojlangan bo‘lsa, boshqalarida iqtisodiy faollik nisbatan past bo‘lishi mumkin.

Beshinchi muammo – inflyatsiya va tashqi iqtisodiy omillar ta’siridir. Jahon bozorlaridagi narxlarning o‘zgarishi, transport-logistika xarajatlari va valyuta kursidagi tebranishlar mamlakat iqtisodiyotiga ta’sir ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, O‘zbekiston iqtisodiy o‘sishi uchun quyidagi imkoniyatlar mavjud:

- Tabiiy resurslardan samarali foydalanish;
- Qayta ishlash sanoatini rivojlantirish;
- Xizmatlar eksportini kengaytirish;
- Turizm salohiyatidan foydalanish;
- Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish;
- Kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlash;
- Xorijiy investitsiyalarni texnologik rivojlanishga yo‘naltirish.

Statistik tahlil mamlakat iqtisodiyotidagi o‘zgarishlarni aniq baholash, mavjud muammolarni aniqlash va kelajakdagi rivojlanish yo‘nalishlarini belgilash uchun zarur.

YaIM dinamikasini o‘rganishda vaqtli qatorlar tahlili alohida ahamiyatga ega. Bunda bir necha yil davomida iqtisodiy ko‘rsatkichlarning o‘zgarishi o‘rganiladi.

Statistik tahlil yordamida quyidagi vazifalarni amalga oshirish mumkin:

1. Iqtisodiy o‘sishning tezlashishi yoki sekinlashishini aniqlash.
2. Tarmoqlarning YaIMdagi ulushini baholash.
3. Investitsiyalar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlash.
4. Inflyatsiyaning nominal YaIMga ta’sirini baholash.
5. Aholi jon boshiga YaIM o‘zgarishini o‘rganish.
6. Hududlar iqtisodiy rivojlanishidagi farqlarni aniqlash.
7. Kelgusi davr uchun iqtisodiy prognozlar ishlab chiqish.

Masalan, korrelyatsion va regressiya tahlili yordamida investitsiyalar hajmi, bandlik, eksport, mehnat unumdorligi va real YaIM o‘sishi o‘rtasidagi statistik bog‘liqlikni o‘rganish mumkin.

Bunda faqat korrelyatsiyaning mavjudligi sabab-oqibat munosabatini isbotlamasligini hisobga olish zarur. Ishonchli xulosalar uchun qo‘shimcha iqtisodiy va statistik tekshiruvlar talab etiladi.

Shuningdek, rasmiy statistik ma’lumotlarning aniqligi, muntazamligi va xalqaro metodologiyalarga muvofiqligi tahlil sifatini belgilovchi muhim shart hisoblanadi.

XULOSA

O‘zbekiston Respublikasida yalpi ichki mahsulot o‘sishining statistik tahlili mamlakat iqtisodiyotida ijobiy rivojlanish tendensiyalari mavjudligini ko‘rsatadi.

Tahlil natijalariga ko‘ra, 2023-yilda real YaIM o‘sishi 6,3 foizni, 2024-yilda 6,7 foizni va 2025-yilda 7,7 foizni tashkil etgan. Bu ko‘rsatkichlar mamlakat iqtisodiy faolligining oshib borayotganidan dalolat beradi.

Nominal YaIM hajmining ham ortib borishi iqtisodiyotda yaratilayotgan mahsulot va xizmatlarning qiymati oshganini ko‘rsatadi. Biroq nominal ko‘rsatkichlar narxlar ta’sirini ham qamrab olgani sababli iqtisodiy o‘sishni baholashda real YaIMga asoslanish zarur.

Tadqiqot davomida sanoat, qishloq xo‘jaligi, qurilish va xizmatlar sohalari YaIM shakllanishida muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Shuningdek, investitsiyalar, ichki talab, eksport va mehnat unumdorligi iqtisodiy o‘sishga ta’sir etuvchi asosiy omillar sifatida namoyon bo‘ladi.

Aholi jon boshiga YaIMning o‘sishi iqtisodiy imkoniyatlarning kengayayotganini ko‘rsatsa-da, aholi farovonligini to‘liq baholash uchun real daromadlar, kambag‘allik, bandlik va daromadlar taqsimoti kabi ko‘rsatkichlarni ham hisobga olish lozim.

Umuman olganda, O‘zbekistonda YaIM o‘sishining barqarorligini ta’minlash uchun iqtisodiyotni diversifikatsiyalash, investitsiyalar samaradorligini oshirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqobat muhitini yaxshilash va inson kapitalini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Shunday qilib, yalpi ichki mahsulotning statistik tahlili mamlakat iqtisodiy rivojlanishini baholash, mavjud muammolarni aniqlash va istiqboldagi iqtisodiy siyosatni shakllantirishda muhim ilmiy-amaliy vosita hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. O‘zbekiston Respublikasining milliy hisoblar tizimi va yalpi ichki mahsulot bo‘yicha statistik ma’lumotlari. Rasmiy sayt: https://stat.uz
2. International Monetary Fund. Uzbekistan: 2026 Article IV Consultation. IMF, 2026. https://www.imf.org
3. World Bank. Uzbekistan Economic Data and GDP Growth Indicators. https://data.worldbank.org/country/uzbekistan
4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Makroiqtisodiy sharhlar va statistik ma’lumotlar. https://cbu.uz
5. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. 2025-yil yanvar–sentabr oylari uchun yalpi ichki mahsulot bo‘yicha press-reliz. 2025.
6. Mankiw N. G. Principles of Economics. Cengage Learning.
7. McConnell C. R., Brue S. L. Economics: Principles, Problems, and Policies. McGraw-Hill.
8. O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanish va makroiqtisodiy siyosatga oid normativ-huquqiy hujjatlari.
9. System of National Accounts 2008. European Commission, IMF, OECD, United Nations, World Bank.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzur